

A szakértés szociálpszichológiája

avagy pedagógiai programok szakértői véleményezése
(drámajátékok a pedagógusképzésben)

Trencsényi László

Bevezetés

Közismert, hogy a felnőttképzésben, így a pedagógusképzésben is gyakorta alkalmaznak olyan tréningelemeket, melyek a szerepjátékra, drámai akcióra, drámajátéokra épülnek. A legutóbbi idők – közelebről a NAT-implementáció – programjaiban Debreczeni Tibor elevenítette fel, és publikált róla 1996-ban az Iskolakultúrában, ezt követően az általa vezetett művészetpedagógiai egyesület, az Academia Ludi et Artis képzőtáborában „játszottak” a résztvevők helyitanterv-író nevelőtestületi ülést (erről a Kútbanéző c. periodika 2. számában olvasható közlemény).

Az alábbiakban e játékok nyomán tervezett két játékot mutatok be. Ezeket közoktatási szakértők képzésében alkalmaztam. A téma mindkét esetben a nevelőtestületek készítette *pedagógiai programok szakértői véleményezése* volt. Köztudott, hogy ez a fontos dokumentum az iskola szakemberei, fenntartói és használói közti alkufolyamatban, valóságos „drámák” közepette formálódik, a szakértő ebben a konfliktusmezőben a törvény előírta módon segíti a program fenntartói jóváhagyását. Szerepköre különös empátiát, önmérsékletet igényel a szakmai kompetenciák mellett, ezért fontos felkészítésének komplexitása.

1. játék

Véleménypróba

A hallgatók 5-6 kiscsoportra oszlanak (a csoport létszáma 4-6 fő), minden csoport sorszámot kap 1-6-ig, a csoporton belül is 1-6-ig sorszámot kap minden tag.

Ezt követően a NAT-TAN (A közoktatási intézmények tevékenységének tervezése és ellenőrzése c. kötet) 60-81. oldalán szereplő Példatárból – ez követi egy Pedagógiai program lehetséges struktúráját – minden csoport a sorszámának megfelelő „fejezetből” választ egy szemelvényt.

- 1. csop. A fejezet (preambulum)
- 2. csop. C fejezet (célok)
- 3. csop. E-F fejezet (értékelés, magasabb évfolyamra lépés)
- 4. csop. G fejezet (az iskolai élet..., tanulói szervezetek)
- 5. csop. H-I fejezet (extracurriculum, nemzetiség)
- 6. csop. K fejezet (hatályossági záradék...)

A csoport mint „kollektív szakértő” öt(!) mondatos szakvéleményt készít (15-20 perc alatt) az általa választott szemelvényről.

Ezt sorban felolvassák. Az 1. sz. vélemény elhangzása után minden további csoport 1. sz. tagja (a csoport tagjai időközben a „szerepkészletből” húztak egyet) az adott „szerep nevében” *kérdést intéz a „szakértőhöz”*, aki erre – a szerepnek megfelelő módon – válaszol.

A húzható szerepek: *polgármester, jegyző, oktatási bizottsági elnök, képviselő, iskolaigazgató, szülői szervezet elnöke, iskolai szakszervezeti bizalmi, szakértő*

Ezt követi a 2. csoport – a 2. sz. tagok kérdeznek –, a 3. csoport stb.

Időigény kb. 2 óra.

2. játék

Mi történt Aranyosgöröngyösön?

A csoport tagjai először is kézhez kapják, áttanulmányozzák Gör Gyöngy szakvéleményét.

Ezt követően a csoportvezető 7 borítékban kiosztja vállalkozó játékosok között a szerepeket és a jeleneteket (a borítékban az „epizód”, valamint a szereplők kártyája található, egy-egy jelenet eltérő számú szereplőt kíván; ld. a mellékletet!). A játszó csoportok 10 percet készülnek a rögtönzésre, majd a játékvezető vezényletével sorra bemutatják azt.

Minden jelenet előtt a játékvezető felolvassa a szituációt. Az improvizáció után először a szereplők „önreflektálnak”, majd a hallgatóság.

Időigény kb. 2 óra.

Melléklet

I.

Szakértői vélemény az aranyosgöröngyösi általános iskola pedagógiai programjáról

Az iskola pedagógiai programját megvizsgáltam, s az alábbiakat állapíthatom meg:

A benyújtott pedagógiai program kis híján megfelel a formai feltételeknek, egy pont kivételével tartalmazza a Köznevelési Törvény 48 §-a szerint előírt információkat.

Meghatározásra kerültek benne az iskola nevelési oktatási céljai (megjegyzem, hogy ezek a célok megfelelni látszanak a benyújtott program bevezetésében szereplő helyzetelemzéssel, különösen az iskola feltételrendszerét, illetve szociális környezetét illető megállapításokkal). E célkitűzések kivétel nélkül megfelelnek a törvényesség előírásainak, nem tükröznek világnézeti elfogultságot.

Meg kívánom jegyezni, hogy tudomásom szerint az aranyosgöröngyösi önkormányzat még nem fogalmazta meg helyi oktatáspolitikai koncepcióját, így az ennek való megfelelést a célkitűzéseket illetően megállapítani nem tudtam, nem tudom, hogy az aranyosgöröngyösi felsővárosi iskolával milyen funkciómegosztásban gyakorolja ellátási feladatait a szóban forgó iskola.

Az iskola helyi tanterve azonosíthatóan követi a Nemzeti Alaptantervet. Szembeszökő, hogy a Lapcsánka nevű tantárgy különösen gazdag helyi elemekben, kiegészítésben, míg az Informatika tantárgy az, amely szorosan ragaszkodik a Nemzeti Alaptantervbe foglalt minimális teljesítményhez. Ez azonban a céloknál kitapintható prioritásokkal összefüggésbe hozható.

Tekintve, hogy a pedagógiai programba foglalt helyzetelemzés nem tér ki az intézmény feltételrendszerére, nem tudom megállapítani, hogy megfelelő számú és kapacitású számítógép, illetve lapcsánka-sodrófa rendelkezésre áll-e.

Megjegyezni kívánom, hogy a helyi tanterv kitér a tankönyvválasztás elveire is. Talán túlságosan is részletező, hogy a Magyar tantárgyban konkrétan megnevezi az alkalmazott tankönyvet, a Természetismeret tantárgy esetén a tankönyvválasztás elveként különös elvet jelöltek meg, ti. azt, hogy mindig kizárólagosan „újrapapír”-ből készített tankönyvet használnak. Ez érdekes, fontos elv – éppen a környezeti nevelési célok szempontjából adekvát is, ám kétséges, hogy ebben garancia is a tartalmilag a tantervhez igazodó tankönyv megtalálására.

Megállapítom, hogy a helyi tanterv keretei közt szabatosan leírják az iskola értékelési rendszerét.

Helyesen emelik ki, hogy etnikai szolgáltatásaik közt tartják számon az iskola szimbólumába (jelvényébe) emelt, a nemzetiségre (roma) jellemző jelképet, továbbá azt is, hogy az iskolagalériában folyamatosan bemutatják a helyi cigány naiv festők műveit. Elismerése ez annak, hogy Aranyosgöröngyösön a helyi kultúra szerves része ez, melynek közvetítésére programba foglalt módon kötelezi el magát az iskola. Mint ahogy ezt céljai közt ki is fejtette.

Szabályszerűen kifejtettnek tartom az iskolai élet megszervezését, a képességfejlesztéssel, hátrányos helyzetűek segítségével, a magatartási nehézségekkel küzdő tanulók segítségével kapcsolatos szolgáltatások leírását.

Egyértelmű, hogy a tanítási órán alkalmazott módszerek kiegészülnek a nem kötelező foglalkozások gazdag rendszerével, nemkülönben a családokkal kialakított partnerkapcsolat, folyamatos információcsere gyakorlásával.

Felhívom a figyelmet arra, hogy nem esik szó gyermekvédelmi feladataikról a program keretei között, holott a törvény – júliusi módosítása után – erről külön rendelkezik. Ennek pótlása a jóváhagyás feltétele.

A benyújtott programból kitűnik, hogy azt szabályszerűen véleményezte a diákönkormányzat, az iskolaszék, és a Szülők Klubja. E vélemények egyértelműen támogatóak. Felhívom a figyelmet a diákönkormányzat véleményébe foglalt indítványra, melyben a tanulók fokozott választási szabadságot igényelnek a szakkörök esetében.

A nevelőtestületi jegyzőkönyvet áttekintettem. A határozatképes nevelőtestület 65,4 %-os arányban fogadta el a programot. Tekintve, hogy az iskolai SZMSZ-t nem kaptam kézhez, kérem a T. Önkormányzatot, ellenőrizze, hogy ez az arány a határozathozatalhoz elegendő-e. Feltételezem, hogy igen.

Felhívom a T. Önkormányzat figyelmét arra, hogy a pedagógiai programot – mellékletben – elfogadásra ajánlja Dr. Aranygöröngyössné dr. Göröngyösy Arany akadémikus, az Arany Göröngy Tudományegyetem tanszékvezető professzora. Az ő referenciája megerősíti azt a szakvéleményt, hogy a program megbízható, szakmailag igényes.

1997. március 45.

Gör Gyöngy
köznevelési szakértő

II.

- A helyi szülőszervezet úgy dönt, hogy felkeresi a szakértőt, néhány fontos információt kíván közölni vele, mely érinti a programot.
- A szakértő úgy dönt, hogy bemutatja az igazgatónak a programról alkotott véleményét, mielőtt elküldené a Városházára.

- Az igazgató megismervén a szakértői véleményt, ezt ismerteti a nevelőtestülettel, és ellenszakértői vélemény bekérését javasolja, mert szerint benne van a gyermekvédelem, csak a szakértő nem vette észre.
- Az oktatási bizottság behívja a szakértőt, és szóban kérdéseket intéz hozzá.
- A jegyző ismerteti a képviselőtestületi ülésen a pedagógiai programot, a szakértői véleményt és jóváhagyásra javasolja.
- A polgármester nem akarja jóváhagyni a programot, és a szakértővel új véleményt akar íratni.
- A polgármester nem akarja jóváhagyni a programot.

III.

Szereplők:

• POLGÁRMESTER	• KÉPVISELŐ V.
• JEGYZŐ	• SZÜLŐI SZERVEZET ELNÖKE
• KÉPVISELŐ I.	• SZAKÉRTŐ
• KÉPVISELŐ II.	• ISKOLAIGAZGATÓ
• KÉPVISELŐ III.	• ISKOLAI SZAKSZERVEZETI VEZETŐ
• KÉPVISELŐ IV.	

Továbbképzés francia nyelvű színjátszással foglalkozó tanároknak

A Baranya Megyei Pedagógiai Intézet, a Francia Diákszínjátszásért Alapítvány és a BCLE továbbképzést szervez francia nyelvű diákszínjátszással foglalkozó tanárok részére.

A pécsi bentlakásos tanfolyam, amely 30 órás, részét képezi a nyelvtanárok 120 órás kötelező továbbképzésének, így a továbbképzési alaphoz finanszírozható.

Ideje: 1998. november 4. , 8.

Helye: Pécs, Leőwey Gimnázium

A tanfolyam díja: 10.000 Ft

Tanfolyamvezetők: három frankofón rendező

Jelentkezés: Vatai Éva (7621 Pécs, Szent István tér 10. tel.: 72/332688-25-ös mellék; fax: 72/310041)

A Francia Diákszínjátszásért Alapítvány megrendezi a VIII. Francia Középiskolás Színjátszó Fesztivált

Ideje: 1999. március 18-21.

Helye: Pécs

Nevezhetnek max. 15 fős, franciául játszó középiskolás csapatok, amelyek 20 perces színházi produkciót (színdarab, adaptáció, kreáció stb.) mutatnak be.

Nevezési díj (magyar résztvevőknek): 3500 Ft/fő.

Jelentkezés: a fenti címen 1998. december 1-ig.

Június 10-én **mini fesztivál** Pécsen: három középiskola és két általános iskola (köztük a magyarmecskői cigányiskola) tanulói mutatják be az év során készült francia nyelvű előadásukat.

Augusztus végén ismét megrendezik a DRÁMÁSOK a **nyári drámapedagógiai továbbképzésüket** – a helyszín ezúttal Pécs, Mandulás tábor.